СЕЛСКОСТОПАНСКА АКАДЕМИЯ - ПРОЕКТИ , ДОГОВОРИ , ОБУЧЕНИЯ

Селскостопанската академия е основното изследователско звено в страната, което осъществява научноизследователска, приложна, обслужваща и спомагателна дейност в областта на земеделието, животновъдството и храните. Изследователската дейност е фокусирана върху осигуряване на продоволствената сигурност на обществото; подобряване качеството на живота и опазване на природните ресурси и допринася за формирането и изпълнението на аграрната политика на държавата. Създават се по-добри сортове растения, адаптирани към променящите се климатични и икономически условия; оптимизират се системите на земеделие и се дефинират добри земеделски практики за смекчаване на климатичните промени и подобряване на екологичната среда; оптимизират се системите на селекция, репродукция и хранене на селскостопанските животни; съхраняват се и се управляват генетичните ресурси; разработват се технологии за производство и съхранение на храни и напитки; разработват се и се валидират методи за контрол на безопасността и качеството на храните; разработват се икономически анализи и стратегии за жизнени селски райони; осъществява се контрол върху качеството и безопасността на храните, водите и почвите; осигурява качествен посевен материал - сертифицирани семена и посадъчен материал.

В ССА работят 559 изследователи, като 73 % от тях са с научна степен „доктор", 3 % - с научна степен „доктор на науките" и 24 % са без научна степен. Квалификационната стуркура на учените по академични длъжности е следната: 26 % са асистенти, 19 % са главни асистенти, 41% са доценти и 14 % са професори.

През последната година / 2016 г./ в ССА са изпълнявани общо 130 научно-изследователски проекти от 559 учени, които са финансирани със средства от бюджетната субсидия – 38 в областта на Растениевъдство, 31 в областта на Животновъдството, 43 в областта на Почвознанието, общото земеделие и мелиорациите и 14 в областта на Хранителните технологии и аграрната икономика. **Изпълнявани са 45 проекти, финансирани от български и международни конкурсни програми: 3 бр. – от Европейската програма по растителни и генетични ресурси, 17 бр. – от Програма „Хоризонт" 2020 на ЕС, 2 бр. – от Фондация „Америка за България", 2 бр. – от Международната агенция по атомна енергия, 3 бр. – от програма Еразъм на ЕС, 21 бр. – от различни оперативни програми (ОП) и др. международни институции. През 2016 г. успешни приключиха и 7 проекта, финансирани от 7 ма рамкова програма на ЕС. Институтите на ССА участват и в 4 COST Акции на ЕС. През 2016 г. институтите към ССА са подготвили 38 проектни предложения за обявените конкурси от Фонд „Научни изследвания" и са спечелили 19 от тях – 9 в Конкурса за фундаментални научни изследвания, 3 в Конкурса за млади учени и 7 в конкурса за Двустранно сътрудничество с Китай.**

През 2016 г. ССА е разработила два проекта за модернизиране на научната инфраструктура:

- към <u>Националната пътна карта за научна инфраструктура: „</u>Национална инфраструктура за земеделие и храни" на стойност 50 млн. лв., преминал успешно два етапа на оценка вкл. и бизнес план.
- към <u>Оперативна програма за наука и образование за интелигентен растеж</u> <u>„</u>Изграждане и развитие на Център за компетентност по растителна феномика за прецизно земеделие" на стойност 24 млн. лв. Проектното предложение е финализирано и успешно подадено и се намира на етап оценка на административното съответствие.
ССА осигурява обучение и подготовка на докторанти във всички области на
аграрната наука, като 20 института притежават 61 акредитации за обучение в ОНС „доктор" по 30 докторски програми. През 2016 г. в ССА са се обучавали 125 докторанти, като 30 от тях са отчислени с право на защита, а 18 – са защитили успешно дисертации.

В научните звена на ССА се осъществява активна публикационна дейност. Само през последната година са публикували 140 научни статии в списания с импакт фактор, 245 – в чуждестранни научни списания, 384 – в български научни списания, 163 – в сборници от международни научни конференции и 111 – в сборници от национални конференции. За значимостта на публикуваните резултатите и разпознаваемостта на изследователите от ССА в международното научно пространство свидетелстват големия брой цитирания на публикациите – 779 пъти в списания с импакт фактор и 516 пъти в международни научни списания.

ССА разполага със значителни и разнообразни активи от интелектуална собственост, имащи стратегическо значение за българското земеделие. Юридическата защита на иновативните продукти, които се създават в ССА се осъществява чрез патенти за изобретения, свидетелства за регистрация на марки и сертификати за закрила на новите сортове растения и породи животни, издавани от Патентното ведомство на Република България. Наред с издадените от ПВРБ 8 патента за периода 2001-2015 г., академията е регистрирала общо 401 нови сортове растения и 5 нови породи животни.

Ежегодно се сключват голям брой **договори между ССА, фермери, семепроизводни компании и мултинационални компании (120 – 150).** Те са свързани с установяване на състоянието на отделни селскостопански култури; за решаване на технологични проблеми; препоръки за сортова структура; за породи селскостопански животни и технологии в животновъдството, за нови насоки в механизацията и поливната техника; различни оферти за бизнес оценки; за производство на базови и сертифицирани семена и племенни животни.

В ССА ежегодно се подържат над 50 демонстративни полета и ферми, където се провеждат голям брой (40 -60) открити дни и срещи със земеделските производители. Предоставя се възможност за сравняване и избор на сортове, на породи селскостопански животни от нашата и от световната селекция, на нови селскостопански машини, технологични решения, поливна техника, растителнозащитни мероприятия съобразно климатичните фактори на районите.

Фигура 1 Издадени сертификати за сортове растения, ССА, 2001-2015 г., брой

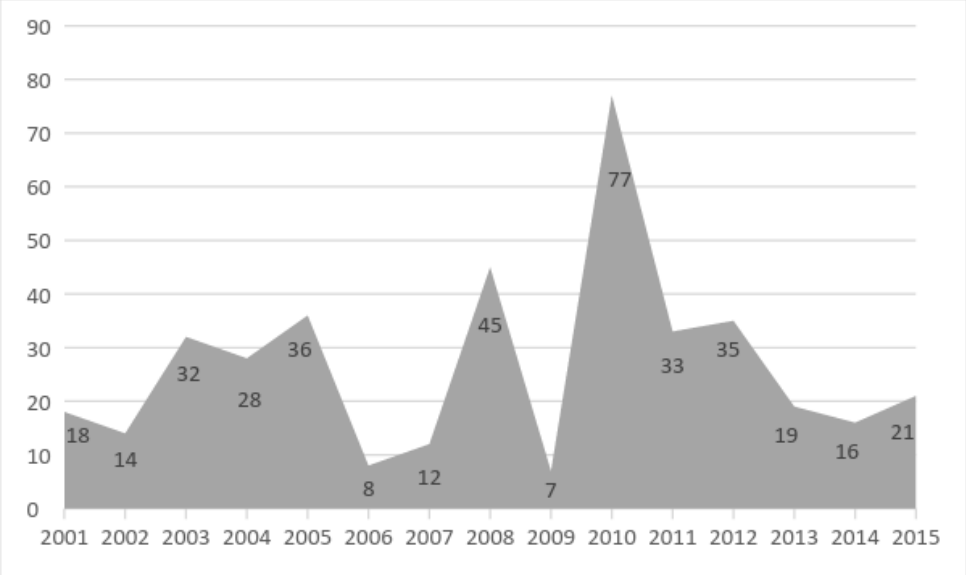

Фигура 2 Институционална структура на издадените сертификати за сортове растения към ССА, 2001-2015 г., брой

Независимо от посочените резултати ССА е изправна пред редица проблеми, свързани с незадоволително финансиране; неприемлив модел на управление на бюджета, създаващ рискове и неопределености за планиране на научната и научно-приложната дейност; липса на средства за подготовка на проекти по обявени конкурси и съфинансиране на спечелени проекти, поради съществуващия модел на финансиране; остарял модел и затворена система при формулирането на изследователските теми и недостатъчен диалог със заинтересованите страни; застаряване и текучество на научните кадри ,невъзможност за привличане на млади учени ,поради ниско заплащане.